

10. 8. 2012

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Založení evropské společnosti změnou právní formy akciové společnosti

Evropskou společnost („ES“) lze založit pouze jedním z pěti způsobů uvedených ve formě taxativního výčtu v Nařízení Rady o statutu evropské společnosti. Toto omezení vyplývá z nadnárodní povahy ES, když je v této souvislosti základním předpokladem při založení vždy existence jiné podnikatelské struktury (společnosti), která má navíc přesah do jiného členského státu. Omezení zde tedy platí nejen z hlediska právní formy společnosti zúčastňující se na založení ES, ale také z hlediska přesahu mimo území členského státu, v němž se ES konstituuje. Mezi možné způsoby založení ES patří fúze, založení holdingové ES, vytvoření ES jako společnosti dceřiné, přičemž samotná evropská společnost může následně založit jednu nebo více dceřiných společností ve formě ES. V tomto článku je věnována pozornost poslední možnosti, kterou je založení evropské společnosti změnou právní formy akciové společnosti s důrazem na specifika, která založení evropské společnosti přináší oproti jiným (českým) obchodním společnostem.

Právní úprava

Primárně je evropská společnost upravena právem Evropské unie, zejména Nařízením Rady č. 2157/2001 ze dne 8. 10. 2001, o statutu evropské společnosti („**Nařízení**“) s přímou závazností pro členské státy a dále Směrnicí Rady 2001/86/ES (dále jen „**Směrnice**“), kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. Zmíněné komunitární předpisy však neupravují záležitosti ES komplexně (Evropská unie ponechala podrobnější úpravu na jednotlivých členských státech). Český zákonodárce přijal zákon č. [627/2004](#) Sb., o evropské společnosti (dále jen „**zákon o ES**“) upravující ostatní aspekty ES, které nejsou přímo upraveny Nařízením, přičemž zákonem o ES došlo také k transpozici příslušných směrnic EU. Další záležitosti týkající se ES, neupravené komunitárním právem ani zákonem o ES, upravují české právní předpisy týkající se akciových společností, resp. vlastní stanovy ES přijaté při vzniku společnosti. V případě přeměny jedná zejména o zákon č. [125/2008](#) Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, v platném znění (dále jen „**zákon o přeměnách**“ či „**ZOP**“).

Základní podmínky přeměny

Nařízení umožňuje realizaci změny právní formy (též jen „*přeměny*“), aniž by musela být provedena likvidace přeměňované společnosti, avšak pouze za předpokladu, že má přeměňovaná akciová společnost dceřinou společností v jiném členském státě, než ve kterém má sídlo, přičemž tato dceřiná

společnost musí existovat ke dni plánované přeměny alespoň dva roky.

V čl. 37 Nařízení jsou následně vyjádřeny požadavky při zakládání ES formou změny právní formy akciové společnosti: i) sídlo nesmí být přemístěno z jednoho členského státu do jiného současně s nabytím účinnosti přeměny; ii) vypracovaný projekt přeměny a zpráva, která vysvětluje a odůvodňuje právní a hospodářská hlediska této přeměny a uvádí důsledky přechodu na formu ES pro akcionáře a zaměstnance; iii) zveřejnění projektu přeměny nejméně jeden měsíc před konáním valné hromady („VH“), která má rozhodnout o přeměně; iv) před konáním valné hromady uvedené v předchozím bodě musí jeden nebo více nezávislých znalců náležitě osvědčit, že společnost má čistá aktiva nejméně ve výši svého základního kapitálu a rezervních fondů; v) schválení projektu přeměny valnou hromadou spolu se stanovami.

Rozhodnutí valné hromady o přeměně, vystoupení nesouhlasících akcionářů

Přeměnu schvaluje valná hromada společnosti, a to alespoň třemi čtvrtinami hlasů akcionářů přítomných na valné hromadě (pokud stanovy neuvádí vyšší kvorum). Jestliže akciová společnost vydala více druhů akcií, vyžaduje se i souhlas alespoň tří čtvrtin hlasů přítomných akcionářů u každého druhu akcií. O rozhodnutí VH musí být pořízen notářský zápis.

Zákon o přeměnách umožňuje akcionářům, kteří s přeměnou nesouhlasí, vystoupit z přeměňované akciové společnosti za kumulativního splnění následujících podmínek: i) byli akcionáři ke dni konání VH, která schválila přeměnu a zároveň ii) hlasovali proti schválení přeměny (v notářském zápisu o rozhodnutí VH o přeměně musí být uvedena jména akcionářů, kteří hlasovali proti jejímu schválení). Společnost měnící právní formu je v takovém případě povinna poskytnout akcionáři vypořádací podíl odpovídající reálné hodnotě akcií, kterých se týká vystoupení. Výše vypořádacího podílu musí být doložena posudkem znalce, přičemž povinnost zajistit zpracování znaleckého posudku a zaplatit odměnu znalci má přeměňovaná společnost. Vypořádací podíl je splatný uplynutím 1 měsíce ode dne zápisu přeměny do obchodního rejstříku a vyplácí se v penězích, pokud se účastníci nedohodnou jinak.

Projekt přeměny, zpráva o přeměně

Přeměna společnosti se provádí dle projektu přeměny. Projekt přeměny musí vedle ostatních náležitostí obsahovat i kompletní změny společenské smlouvy, jelikož při zápisu přeměny do obchodního rejstříku dochází automaticky ke změně společenské smlouvy ve smyslu změn obsažených právě v projektu přeměny. Zabezpečení vyhotovení projektu přeměny zajišťuje statutární orgán společnosti. Dnem vyhotovení projektu přeměny je den, kdy projekt přeměny splňuje všechny náležitosti právního úkonu vyžadované zákonem o přeměnách. Projekt přeměny musí: i) být schválen valnou hromadou společnosti v rámci rozhodování o přeměně, přičemž tvoří přílohu notářského zápisu o rozhodnutí valné hromady o schválení přeměny; ii) obsahovat veškeré údaje a splňovat náležitosti stanovené zákonem; iii) být schválen ve znění, v jakém byl zveřejněn.

Vedle projektu přeměny je statutární orgán povinen zpracovat podrobnou písemnou zprávu o přeměně, ve které vysvětlí a odůvodní projekt přeměny z právního a hospodářského hlediska včetně důsledků přechodu na formu ES pro akcionáře a zaměstnance společnosti. Zpráva o přeměně musí dále obsahovat mimo jiné např. změny ekonomického a právního postavení společníků (akcionářů), včetně změny rozsahu ručení, pokud se rozsah ručení společníků mění či dopady přeměny na věřitele společnosti, zejména na dobytost jejich pohledávek. Zpráva o přeměně se však nemusí vyhotovovat v případě, že s tím všichni společníci (akcionáři) vyslovili souhlas.

Poskytování informací a zpřístupnění dokumentů o přeměně

Společnost, jež plánuje realizovat přeměnu, musí 1 měsíc přede dnem, kdy má dojít ke schválení přeměny, uveřejnit projekt přeměny včetně upozornění pro věřitele na jejich práva, a to jedním z následujících způsobů: i) uložení projektu přeměny do sbírky listin v obchodním rejstříku + zveřejněním oznámení o uložení projektu a upozornění pro věřitele na jejich práva; nebo ii) uveřejněním projektu přeměny a upozornění pro věřitele prostřednictvím internetové stránky. V takovém případě je však společnost povinna dostatečným způsobem zabezpečit internetové stránky a publikované dokumenty opatřit zaručeným elektronickým podpisem nebo uznávanou elektronickou značkou (obě založené na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb).

Ve stejné lhůtě (tj. 1 měsíc před rozhodnutím VH) musí společnost pro akcionáře zpřístupnit ve svém sídle či prostřednictvím internetové stránky (u níž však nesmí dojít k přerušení přístupu na souvislou dobu delší než 24 hodin) další dokumenty týkající se přeměny (zprávu, znalecké posudky a vyhotovované účetní závěrky).

Znalecké posudky

Dle článku 37 Nařízení Rady musí před konáním valné hromady rozhodujícím o schválení přeměny jeden nebo více nezávislých znalců náležitě osvědčit, že společnost má čistá aktiva nejméně ve výši svého základního kapitálu a rezervních fondů, které nesmějí být podle právních předpisů nebo stanov rozděleny. Jmenování znalce dále upravuje § 22 zákona o ES, který však obsahuje pouze odkaz na ustanovení zákona o přeměnách týkajících se znalce při fúzi, která se použije přiměřeně i pro změnu právní formy společnosti. Dle § 112 ZOP posuzuje znalec (ve smyslu změny právní formy) dále projekt přeměny. Výsledkem posouzení je následně znalecká zpráva, která se však nevyžaduje, pokud s tím všichni akcionáři souhlasí.

Zároveň znalec vyhotoví posudek pro ocenění jmění společnosti, pokud se vyžaduje. Povinnosti vyhotovit toto ocenění se pak není možné zprostit (na rozdíl od znalecké zprávy o přezkumu projektu přeměny). Znalec musí dále vyhotovit znalecký posudek k přezkoumání přiměřenosti výše kupní ceny akcií nebo přiměřenosti výše vypořádacího podílu poskytovaného akcionáři, jestliže má při změně právní formy právo na odkup svých akcií nebo právo vystoupit z akciové společnosti.

Znalce v uvedených případech musí na návrh společnosti jmenovat soud, přičemž o návrhu na jmenování nebo odvolání znalce musí soud rozhodnout do 15 dnů ode dne doručení návrhu.

Přeměna v době likvidace společnosti, revokační rozhodnutí soudu, obnovení likvidace

Jak již bylo výše uvedeno, přeměna přichází v úvahu i v době probíhající likvidace akciové společnosti, avšak pouze za předpokladu, že dosud nebylo započato s rozdělováním likvidačního zůstatku. Veškeré úkony směřující k přeměně společnosti v likvidaci zabezpečuje statutární orgán této společnosti. K ukončení likvidace přitom dochází dnem, kdy příslušný orgán společnosti schválí přeměnu (při naplnění požadavků uvedených v ZOP), typicky se bude jednat o situaci, kdy o vstupu do likvidace rozhodla valná hromada a následně schválila přeměnu.

Rozdílný postup však bude vyžadován v případě, pokud o vstupu společnosti do likvidace rozhodl soud (či jmenoval likvidátora). V takovém případě bude nutné pro nabytí účinků přeměny (účinku rozhodnutí valné hromady, jímž se přeměna schválí), podat návrh k soudu na zrušení likvidace, přičemž k němu musí být přiložen projekt přeměny, v němž je nutné uvést veškeré důvody pro plánovanou přeměnu a s tím související důsledky pro akcionáře a věřitele. Návrh je přitom dle dikce zákona možné podat před i po konání valné hromady rozhodující o přeměně. Rozhodnutí valné hromady však do právní moci revokačního rozhodnutí soudu nevyvolá právní účinky spojené se schválením přeměny (vedoucí k ukončení likvidace).

Zákonodárce přitom nezvolil zcela šťastnou formulaci znění výše uvedeného ustanovení ZOP. Jestliže totiž soud vysloví zrušení rozhodnutí o zrušení společnosti a jejím vstupu do likvidace, pak dojde ke zrušení likvidace zřejmě již právní mocí rozhodnutí soudu, nikoliv rozhodnutím valné hromady o schválení přeměny.

Zrušená likvidace v rámci procesu přeměny může být obnovena, pokud nastane skutečnost předpokládána v zákoně: i) rozhodnutí soudu o neplatnosti projektu přeměny, nebo o neplatnosti rozhodnutí o schválení přeměny; nebo ii) nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým zamítne návrh na zápis přeměny do obchodního rejstříku; nebo iii) uplyne doba 12 měsíců od rozhodného dne fúze, rozdělení nebo převodu jmění na společníka, nebyl-li v této době podán návrh na přeměnu do obchodního rejstříku; nebo iv) uplyne doba 3 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým odmítne návrh na zápis přeměny do obchodního rejstříku, ledaže je v této lhůtě podán návrh na zápis téže přeměny znovu.

Zapojení zaměstnanců evropské společnosti

Zápisu ES do obchodního rejstříku musí dále předcházet jedna z následujících skutečností i) uzavření dohody o zapojení zaměstnanců, nebo ii) přijetí rozhodnutí vyjednávacím výborem o nezahájení jednání, tj. neuzavření dohody o zapojení zaměstnanců, nebo iii) uplynutí doby vyjednávání 6 měsíců, aniž by bylo dohody dosaženo.

Jak již bylo uvedeno, Směrnice zabývající se zapojením zaměstnanců ES byla jako sekundární pramen komunitárního práva transponována do českého právního řádu zákonem o evropské společnosti. Pravidla pro zapojení zaměstnanců se uplatní nejen vůči nově založené ES, ale i vůči veškerým jejím dceřiným společnostem a organizačním složkám, a to nehledě na to, zda mají sídlo mimo území České republiky. Dle platné právní úpravy mají zaměstnanci ES právo na zapojení do záležitostí ES v mezích stanovených zákonem. Toto zapojení zahrnuje právo na informace, projednání určitých otázek (pravidelnou zprávu o vývoji podnikatelské činnosti ES, přemístění výroby, fúze, organizačních změn či uzavírání provozoven, organizačních složek podniku nebo jejich důležitých částí a hromadných propouštění) a případně i právo ovlivňovat složení orgánů evropské společnosti. Vyjednávací výbor však může rozhodnout většinou hlasů, že nezahájí jednání o zapojení zaměstnanců nebo že tato jednání ukončí a zapojení zaměstnanců ES omezí na právo na informace a projednání upravené pouze národní úpravou daného členského státu. Zároveň, pokud ve lhůtě 6 měsíců (tato lhůta může být jednou prodloužena o stejnou dobu, tj. o 6 měsíců) nedojde k uzavření dohody o zapojení zaměstnanců ani výbor nepřijme rozhodnutí o nezapojení zaměstnanců a řídicí orgán každé zúčastněné společnosti s tím vysloví souhlas, řídí se zapojení pouze příslušnými ustanoveními zákona.

Dohoda o zapojení zaměstnanců musí být písemná a musí obsahovat náležitosti dle § 54 zákona o ES (mimo rozsah aplikace dohody a doby trvání pak zejména náležitosti týkající se výboru zaměstnanců, který nahradí vyjednávací výbor a bude po vzniku ES zastupovat zájmy zaměstnanců - složení výboru, jeho oprávnění vůči ostatním orgánům ES, zasedání, výkon působnosti atd.).

Struktura orgánů ES

Před přijetím právních norem upravujících ES znal český právní řád pouze jednu možnou úpravu modelu řízení (resp. struktury orgánů) obchodní společnosti definovanou v obchodním zákoníku. Specifikem ES je však právě složení jejích orgánů a s tím související systém řízení společnosti, když se rozlišují dva modely řízení - tzv. dualistický a monistický. Společným prvkem obou modelů je existence valné hromady, odlišným pak zřizování dozorčího a řídicího orgánu v případě dualistického, resp. správního orgánu v případě monistického modelu. V rámci zakládání ES je tak třeba jeden systém zvolit a upravit ve stanovách.

V monistickém systému existuje valná hromada, která rozhoduje ve většině záležitostí jako valná hromada v akciové společnosti. Činí zásadní koncepční a strategická rozhodnutí, jmenuje a odvolává členy správní rady, která je druhým orgánem ES. Správní rada činí strategická rozhodnutí, nicméně je vázána případnými pokyny valné hromady. Správní rada může jednat jménem evropské společnosti navenek ve všech věcech, uskutečňovat kontroly a ověřovat řízení ES, jejího hospodaření a provozu podniku. Volí ze svých členů předsedu – generálního ředitele; který je zároveň statutárním orgánem společnosti. Generálním ředitelem může být předseda správní rady či fyzická osoba odlišná od předsedy. Předseda správní rady pak bude statutárním orgánem pouze v případě, pokud bude zároveň zastávat funkci generálního ředitele. Statutární orgán zajišťuje nezávislé obchodní vedení ES; navrhuje volbu delegovaných generálních ředitelů (kteří mají stejné jednatelské oprávnění jako generální ředitel) a jedná jménem ES navenek ve všech věcech.

V dualistickém systému opět existuje valná hromada, jejíž postavení téměř ve všech aspektech odpovídá postavení valné hromady v české akciové společnosti. Jmenuje a odvolává členy dozorčí rady (stanovy mohou stanovit i jmenování členů představenstva). Druhým orgánem je představenstvo, jehož postavení odpovídá postavení představenstva v české akciové společnosti. Jedná se o statutární orgán společnosti zajišťující běžné každodenní obchodní vedení společnosti. Kontrolní orgán představuje dozorčí rada, která vykonává dohled nad činností představenstva. Nestanoví-li stanovy jinak, jmenuje a volí členy představenstva (stanovy mohou stanovit, že členy představenstva volí valná hromada).

Neplatnost přeměny

Na závěr je třeba uvést, za jakých okolností může nastat neplatnost přeměny. Neplatnosti projektu přeměny je možné se dovolávat pouze se současnou neplatností alespoň jednoho rozhodnutí o schválení přeměny. Zároveň platí, že se neplatnosti rozhodnutí o schválení přeměny lze dovolávat samostatně, ledaže důvody této neplatnosti mají základ v obsahu projektu přeměny. Subjekty oprávněné k podání návrhu na neplatnost projektu přeměny či rozhodnutí o schválení projektu přeměny jsou pouze následující: i) společník (akcionář) společnosti; ii) statutární orgán (či jeho člen); iii) člen dozorčí rady.

Lhůta pro podání návrhu na vyslovení neplatnosti činí 3 měsíce plynoucí ode dne, kdy: i) bylo přijato usnesení valné hromady o schválení přeměny, nebo ii) se osoba dozvěděla, že bylo přijato rozhodnutí jediného společníka akciové společnosti o schválení přeměny, nebo iii) bylo společníkovi akciové společnosti oznámeno přijetí rozhodnutí o schválení přeměny, byla-li přeměna schválena mimo valnou hromadu, nebo iv) bylo zveřejněno oznámení o uložení projektu přeměny do sbírky listin nebo uveřejněn projekt přeměny na internetové stránce. O neplatnosti může rozhodnout pouze soud, a to pouze do okamžiku zápisu přeměny do obchodního rejstříku, vyjma případu, kdy v době zápisu přeměny do obchodního rejstříku probíhá soudní řízení o návrhu na určení neplatnosti projektu přeměny/rozhodnutí o jejím schválení (podmínky postupu pro takový případ stanoví § 57 ZOP).

Po zápisu přeměny do obchodního rejstříku již nelze tento zápis zrušit ani určit neplatnost projektu přeměny či rozhodnutí o schválení přeměny ani změnit či zrušit samotný projekt přeměny. Tato skutečnost ovšem nevylučuje právo akcionářů na dorovnání či náhradu škody.

JUDr. Evelyn Lojdová,
advokátka

Mgr. Jan Jareš,
advokátní koncipient

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490
Fax: +420 224 920 468
e-mail: ak@iustitia.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)